

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

SLOVENE

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva b. telefon 2992

Konec iluzionistične politike

Naj bo še tako bridko, treba je priznati, da je politika, ki jo je napravil Nemčiji vodil pokojni Aristide Briand, bila zgrešena. Danes, ko je Hitler z brezobzirnim terorjem potlačil nemško demokracijo, s katero je svojčas svobodoumni francoski državnik sklepal razne pakete, ki naj bi evropski mir za vedno zagotovili, so padle vse iluzije, na katere so gradili zastopniki evropske demokracije stavbo mednarodne vzajemnosti in sodelovanja. V fatalnem razvoju dogodkov od upalne ustanovitve Zveze narodov, ki je potegnila v svoj krog, če ne kot svojo članico pa vsaj kot dragoceno pospeševalko svojih nalog, celotno unijo ruskih sovjetskih republik, ki je spočetka bila tej »buržuazni ustanovi« na celoma nasprotna, do današnjega momenta, ko nemški plemenski nacionalizem vse pogodbe in obveze med narodi proglaša za ni vredne krpe papirja — se je izkazala stara resnica, da se mir tudi pri najbolj volji ne da ohraniti, ako je le eden, ki ga noče in ga namenoma izpodkopa. Zato se zdi, da so imeli prav tisti, ki si iz nezaupanja do človeškega egoizma in do ohranjevalnih, osvajaških in maščevalnih nagonov državnih organizmov od ženevske ustanove niso že izpočetka obetali preveč in ki so zlasti Francijo svarili pred politiko, ki more prinesiti le razočaranje.

Bila je zelo lepa, a skrajno riskirana gesta, ko so francoske susedbene čete zapustile desno obrežje Rena. Temu plemenitemu činu odkritosrčne želje po likvidaciji prošlosti, ki bi ob dobri volji premaganega nasprotnika lahko že danes privedel do mirne in sporazumne prilagoditve verzajske pogodbe novim političnim in gospodarskim razmeram sveta, je sledila cela vrsta podob, ki so Nemčijo osvobodile tako plačila vojne odškodnine kakor onih vojaških klavzul, ki so ji bile naložene, da ne bi mogla več presenetiti sveta s kakšnim takim napadom kakor je bil oni leta 1914 na Belgijo. Če kdo le kolikšnakoli realno misli, mora priznati, da Nemčija na toliko nepostojnost zapadnih velesil ni odgovorila z ničemer drugim, kakor da je zahtevala vedno več, ne da bi zato od svoje strani dala najmanjšo koncesijo miroljubnemu razpoloženju evropske demokracije, ki od Nemčije ni zahtevala ničesar drugega, kakor da se prilagodi novemu času, da se idejno preusmeri in za svoj napad da moralno zadoščenje in opustitvijo vsake maščevalne misli in zanašanja na surovo silo.

Odgovor Nemčije na ta prizadevanja je danes jasno pred nami. Imamo pred seboj državo, ki je evropski demokraciji in njenemu stremeljenju po popolni preorijentaciji evropskega duha v smislu spoštovanja mednarodnega prava, na narodni strpnosti in sodelovanju vseh narodov, po poglobitvi načel svobode, enakopravnosti in samoodločitve, odgovorila s proklamirano fašizma in izvajanjem njegovih načel z vsemi sredstvi nasilja, fizične premoči in terorja ter z zanetivostjo najnebrzdanejšega plemenskega sovraštva. Villemova Nemčija, ki je slonela na birokraciji, katere se je držala vsaj pisane postave, je v vsem svojem imperikalizmu le blede senca nantram barbarstvu, ki se je ustoličilo v Nemčiji s Hitlerjem in njegovimi padlaši. Podzavestni, nagonski, koreninski smisel tega ni ničesar drugega, kakor da se iz svobodnega nemškega državljanstva ustvari slep član črede, ki bo, oduševljena po svojih »führerhihi«, z neodoljivo silo planila po svojih nasprotitih in pomandelnih svet in narode, ki so itak samo gnoj za vladstvo izvoljenega nemškega plemena. Komur to še ni jasno, naj prelista le nekaj hitlerjevske literature; in kar Nemece napiše, to tudi izvaja v življenju s tistim krutim primitivizmom, ki je tej rasi odnekad lasten.

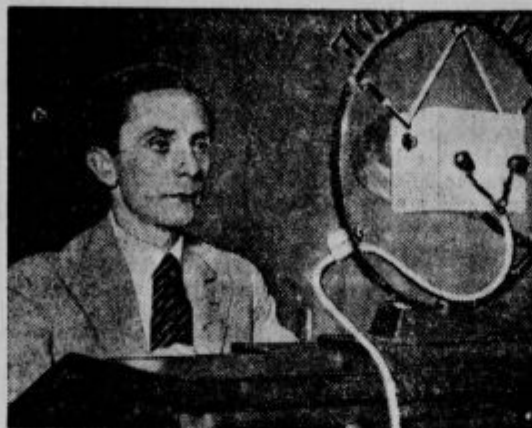
Nismo niti utopisti, da bi pripisovali golim idejam miru, sporazuma in bratske vzajemnosti magično moč, niti spadamo med one, ki bi se dali prevarati od lepih besed in praznih gest, za katerimi se spretno skrivajo živalski pragoni. Kljub temu mora vsak pravičen človek priznati, da je zapadna demokracija v petnajstih letih po vojni jako veliko storila za to, da se mir utrdi in ohrani, da med narodi in državami vladajo boljše in stalnejše odnosi in da se ti odnosi, ki so bili doslej določeni zgolj po sili in so temeljili večinoma na krivici, v vsakem slučaju pa na egoističnih preračunih, postavijo na bolj moralno podlago. Naj spomnimo samo na to, kako so zapadne demokracije obravnavale tudi v praksi vprašanje takozvanih mandatov (Irak, Palestina, Sirija itd.) čisto drugače, nego se je svojčas postopalo s kolonialnimi deželami, ki so bile v polnem pomenu besede brezpravni objekti. Brez dvoma je po vojni v vsa vprašanja meddržavnih in mednarodnih odnosov prodrli duh večje pravičnosti in se je odkritosrečno stremelo za tem, da vsako vprašanje, ki nastane med dvema državama, pride pred forum vseh držav in se tam sporazumno reši po načelih prava in morale. Tega nihče ne more zanikati. In vendar utegne vse to postati prazen nih, ako bo zgled fašistične Nemčije zopet vzbudil in ojačal vse divje bojaželjne, osvajaške in na silo s silo odgovarjajoče nagone v Evropi. Nobena pacifiistična ideja, nobena mednarodna institucija, noben mirovni pakt nima več pomena in učinka, ako se mu le ena večja sila ustavi, ga negira in podtalno izpodkopa. Zakaj baš na polju meddržavnih in mednarodnih odnosov velja fatalni zakon, da ima zlo, naj se zdi še tako neznatno, večjo moč od dobrega. In če je temu tako, potem so gotovo imeli prav tisti, ki so se takrat, ko je Briand z vso odkritostjo svojega temperamenta skrbno spraševal, kaj bo iz tega.

Posledice te politike občuti Evropa z vso silo danes, ko je razorožitvena konferenca na tem, da se brez vsakega rezultata razide, in ko so njena posvetovanja rodila tako malo, da mnogi dvomijo, če se bo sploh še kdaj sešla. Zaradi potuše, ki jo daje Nemčiji ona velesila,

Razsajanje podivjanih Hitlerjevih vandalov prenehalo

Kako „čistijo“ nemške dežele

Zakaj je kapitulirala Bavarska

Minister za propagando režima dr. Göbbels

Dunaj, 14. marca. tg. Brzjavno izvemo iz Berlina, da se je osrednja vlada zavedla težkih posledic, ki bi jih imelo še nadaljnje divjanje neodgovornih elementov proti političnim nasprotnikom. Notranja ministra države in Prusije, Frick in Göring, sta davi izdala najstrožje odredbe proti vandalizmu in sploh proti nezakonitemu nastopanju hitlerjevih pristašev proti komurkoli v Nemčiji.

Položaj je postal neudržljiv

ker se je celo policija bala oboroženih Hitlerjevih tolp, ki so imele popolnoma svobodne roke pri izvrševanju nasilstev nad osebami in premoženji. V mnogih slučajih se je policija rajši odstranila, samo da ne bi prišla v konflikt s podivjanimi hitlerjevci.

Bavarski lev utihnil

Ricinusovo olje zopet v časteh

Graz, 14. marca. tg. »Grazer Volksblatt« poroča o zasebni brzjavici z Dunaja, da je prav za prav bavarski princ Ruprecht sam preprečil, da Bavarska ni pokazala več odporne sile, ko je njena samostojnost utonila v Hitlerjevi poplavi. Svoje dni, tako piše graški list, je celo ministrski predsednik Held javno izjavljal, da bo Bavarska vsakega nemškega komisarja, ki bi prišel na Bavarsko, že na meji zaprla. Pri tem je vlada mislila na zadnjo karto, ki jo je hotela igrati, namreč na proglašitev monarhije. Vse je bilo določeno, toda princ Ruprecht sam se je temu protivil, češ, da sedaj ni pravi trenutek in da državni udari te vrste ne uspejajo, kadar konjunktura pada. Princ Ruprecht tudi ni maral vzeti na svoje rame odgovornosti za prelom ustave.

Prepozno...

Vladne stranke so princa pa le pregovarjale in ko se je Hitlerjev režim začel uveljavljati z vso silo po vseh nemških deželah, ko je padala samostojnost dežel druga za drugo, se je tudi princ Ruprecht omeščal in privolil v pogajanja, da prepreči, da bi samostojnost bavarske države, ki jo so ustvarili Wittelsbachji, naenkrat prenehala. Pogajanja so se vršila med vlado in med njim, toda na malenkostnih vprašanjih so se razbila. Vlada je zahtevala od princa garancije, da ne bo vlačil nazaj aristokracije in da naj se zadovolji z malo plačo (apanažo), ki bi pa bila itak še dosti velika. Princ Ruprecht ni maral sprejeti prvega pogoja in se tudi glede vsote ni mogel zediniti, ker je obubožan in je zahteval višje prejemke.

Ker ni prišlo do soglasja, so se pogajanja razbila, to riliko pa je porabil Hitler, da je poslal starega »Haudesena« generala von Eppa kot državnega komisarja v državo, ki se je pogajala, če naj napravi puč ali ne. Tertius gaudet. Tretji se vedno veseli, če se dva prepirata.

Dunajska vremenska napoved: Zapadni vetrovi, konec nočnega mraza, polagoma se bo pooblačilo, pozneje pa je od zapada pričakovati padavin.

ki je prva prižgala bakljo fašizma, da se uniči vse, kar je po vojni ustvarila ideja demokracije vzajemnosti narodov in njihovih medsebojnih odnosov na temelju pravice — se nemški delegati v Ženevi sedaj z resnično germansko trmoglavostjo postavljajo na stališče, da se mora ves svet čez noč razorožiti ali pa se bodo oni do zob oborožili, češ da so od vseh strani ogroženi od sosedov, ki komaj čakajo, da planejo po Nemčiji in jo razkosajo! Toda še bolj ko italijanska diplomacija so tega krivi oni zastopniki Francije in Anglije, ki so 12. decembra leta 1932 v svoji plemenitosti šli tako daleč, da so priznali Nemčiji načeloma enakopravnost v vojaškem oziru, s čemer se je podlaga glavni temelj verzajske mirovne pogodbe, ne da bi bila Nemčija to ogromno koncesijo poplačala s čim drugim, kakor s čisto nedolžnimi frazami o svoji »trdni volji po miru«. Seveda takrat nista vedela niti verjela ne Macdonald ne Paul-Boncour, da bodo po Nemčiji že v kratkem povsod zmogovito vihrale barve predvojnne Nemčije v družbi s kljukastim križem — toda politikom se ne odpusča ničesar in oni morajo nositi odgovornost tudi za to, kar se je zgodilo čisto proti njihovi dobri volji in nameram. Danes je g. Macdonald v Ženevi, da reši razorožitveno konferenco smrti, toda vse kaže, da je prišel zastoj in da je čisto brez moči spriti posledice, ki jih je rodila politika skrajne gentlemanske popustljivosti napram

Zdelo se je, da je v po svoji discipliniranosti po vsem svetu znani Nemčiji nastopil brezpravni red, da se je vrnila doba osebnega krvnega maščevanja, ko je vsakemu dovoljeno, da brutalno gazi zakone, brez strahu pred kaznijo. Od vseh strani nemške države so prihajale vesti o znakih nezadovoljnosti, ki se rodi povsod, kjerkoli civiliziran ali neciviliziran

človek nima več zatočišča pri zakonu

Osrednja vlada je razumela nevarnost položaja in je zato odredila najstrožje kazni za vsake posamezne kazenske ekspedicije proti komurkoli. »V Nemčiji mora vladati zakon,« pravi državni kancelar. Čas je bil, da je prišlo to razumevanje. Pretekli teden, najkrvavejši in tudi najstranotnejši v zgodovini moderne Nemčije, bo moral biti izbrisan iz spominov nemških državljanov in tudi inozemcev, če bo Nemčija reflektirala na to, da se jo naziva za kulturni narod, zgrajen na suvereniteti prava in pravice. Imenovane naredbe so prebivalstvo pomirile. Osrednja vlada pa nadaljuje z »očiščevanjem« in je včeraj

odstavila ogromne mase županov

po vsej Nemčiji. Občinski odbori velikih mest kot so Köln, Frankfurt, Mannheim, Koblenz, Düsseldorf, Nürnberg, Augsburg, Ludwigshafen, Leipzig, Dresden, Magdeburg... so odstopili ali bili odstavljani. Najpomembnejša žrtev je kölnski župan dr. Adenauer. Po najnovejših poročilih bo uveden tudi poseben davek na židovske veletrgovine, »ki so 14 let izmagovala nemško ljudstvo in je sedaj čas in pravica, da od svojega plena nekaj vrnejo nemškemu narodu«.

Hitler je „vzel čez“ Bavarsko

Dunaj, 14. marca. tg. Vedno težje je dobiti točno obvestila o dogodkih v Nemčiji. Časopisje je postalo blede, ker je podvrženo najstrožji cenzuri. Nemški radio zveni od samih navduševalnih govorov hitlerjevskih vodij. Privatna pisma, ki bi poročala o političnih dogodkih, ne prihajajo več v roke adresentom. Zasebni brzjavci politične vsebine so zaplenjeni. Telefonski razgovori so pod najstrožjo kontrolo in se prekinjejo, če se dotaknejo politike. Pod takimi pogoji si ni mogoče več ustvariti točne slike o resničnem položaju v Nemčiji. Številnim beguncem komunističnega in židovskega porekla pa, ki polnijo dunajske kavarne s kolikor mogoče divjimi poročili, tudi ni mogoče povsem verjeti.

Bavarsko časopisje

Niti iz sosednje Bavarske poročila niso zanesljiva. Za enkrat se je ugotovilo samo toliko, da so prepovedani vsi komunistični listi, večina socialdemokratskih, med njimi tudi stara »Münchner Post«, velik del katoliških, kakor vplivni »Bayrischer Kurier«, medtem ko so bile redakcije drugih listov kratkopolno zasledene od hitlerjancev in izhajajo sedaj pod vodstvom drugih urednikov. Ta usoda je zadela tudi »Münchner Neueste Nachrichten«.

Državni poslanec Ulitzka in hoaležnost hitlerjancev

Katovice, 12. marca. (Posebno poročilo »Slovenec« — W. O.) Med najznačilnejše dogodke, ki spremljajo »Hitlerjevo revolucijo« v Nemčiji, spada brez dvoma znamenito zborovanje centurma v Gleiwitzu, ki se je kotčalo z barbarskim napadom oboroženih nacionalističnih čet na zborovalce in na njihovega voditelja državnega poslanca Ulitzko, ki je bil pri tej priliki težko ranjen.

državi in narodu, ki mu je sila bog in edini kretalec zgodovine.

Pertinax pripoveduje, da je Macdonald, ki si v Ženevi ne ve pomagati, dejal včeraj českoslovaški minister dr. Beneš: »Ako se ne boste udali zahtevam Berlina, potem bo v Nemčiji izbruhnila revolucija razočaranih množic proti Hitlerju in bo konec vzemirjanju sveta — ako pa boste tudi topot Nemcem popustili, bo fašistični revoluciji sledila druga svetovna vojna.« Kot Jugoslovani moramo ministru zavestne države le pritrditi, zakaj čisto jasno je, da Nemčiji ni nič na razorožitvi in da stavlja nemogočo zahtevo po splošni razorožitvi brez političnih jamstev za mir samo zato, da dobi opravičbo za ponovno lastno razorožitev, ki naj rodi novo vojno za upostavitve Germanije v še večji moči in slavi, nego so si jo zamislili cesarji »svete rimske države germanske nacije«. Zato tudi mi mislimo, da je prišel čas, ko se mora Nemčiji odločno brez vsake pacifiistične sentimentalnosti reči, da mora ona kapitulirati pred miroljubno Evropo in pred njeno trdno voljo, da se ta mir na danih in v glavnem nepremakljivih podlagah ohrani — ne na Evropo pred njo! Zakaj z Nemčijo Adolfa Hitlerja se ne more in ne sme govoriti drugače kakor z zavestjo moči in sile, kajti le ta jezik bo ona razumela! Politika pokojnega g. Brianda in njegovih somišljenikov pa spada med napake, ki se ne smejo več ponoviti.

„Izravnanje“ z ricinusom

Izgleda, da se je novi režim posluževal pri »izravnavanju« na Bavarskem tudi izra časov fašizma znanega ricinusovega olja. Tako je bil občinski odbornik (ljudske stranke) Obermayer v Münchenu napaden v spalni sobi, napojen z ricinusom in nato vržen skozi okno na ulico. Sedaj umira v bolnišnici. Ista nesreča se je dogodila državnemu tožilcu hr. Siegelu v Münchenu, katerega so napadli oboroženi hitlerjevci ponoči, ga napojili z ricinusom, mu zvezali roke in mu prilipili velik plakat z napisom: »Nočem se več pritoževati na policijo«, na hrbet. Nič manj srečen ni bil veliki rabi Baerwald, ki je moral po 12 revolverjskih cevni izpiti velike količine ricinusovega zdravilnega olja.

Centrumski tisk v Porenju v rokah Hitlerja

Po poročilih, ki smo jih prejeli preko Prage in Zürich, so večinoma vsi lokalni komunistični in socialdemokratski organizaciji zasedeni od Hitlerjevih milic. Radio postaje javljajo same vsako nadaljnjo zasedbo. Prav tako se sliši, da nameravajo zasesti večino socialdemokratskega tiska po vsem ozemlju nemške države.

V kolikor se tiče centurskih listov, nobena informacija ni zanesljiva. Dozdeva se, da so hitlerjevci zasedli vse katoliške tiskarne in uredništva v Porenju, a niso ukinili nobenega lista, niti izvršili kakšna razdejaja.

Socialistični tisk

Berlin, 14. marca. tg. Danes je potekla prepoved za izhajanje socialno-demokratskih listov na Pruskem, pa se je podaljšala za 14 dni. Razen tega je bilo do 13. septembra prepovedano izhajanje tednika »Die Volksbühne«. Nadaljuje se akcija proti socialno-demokratski stranki in njenim organizacijam. Reichsbanner in železna fronta sta sedaj razpuščeni in prepovedani tudi za Württemberg. V Oldenburgu so sedaj prepovedani tudi vsi javni shodi socialno-demokratske stranke. — Na Saksoskem so v celni vrsti obratov odstranili socialno-demokratske obratne svetilke in jih zamenjali z narodno-socialističnimi. To postopanje se utemeljuje z naredbo državnega komisarja za Saksosko, po kateri se imajo odpustiti vsi komunistični člani obratnih svetov.

Stotine novih aretacij

Königsberg, 14. marca. tg. V Vzhodni Prusiji je bilo v ponedeljek in torek mnogo aretacij. V Meidenburgu so prepeljali v varnostni zapor 32 voditeljev komunistične stranke in 5 voditeljev socialno-demokratske stranke, v okrožju Labiau pa 400 funkcionarjev komunistov in socialistnih demokratov. Tudi v Deutsch Eylau so zaprli voditelje komunistov in socialistnih demokratov ter Reichsbannerja. V Riesenburgu so aretirali 5 komunističnih voditeljev, preteklo noč pa so člani SS aretirali več kot 30 oborožnikov socialistnih demokratov in komunistov, poleg tega pa tudi nekatere judovske trgovce.

Na dopust!

Po izidu mestnih volitev je pruski komisarski notranji minister Göring poslal na dopust pet socialdemokratskih članov berlinskega magistrata, in sicer župana Langeja, finančnega, gradbenega in šolskega referenta ter enega občinskega svetnika, s takojšnjo veljavnostjo. Voditelj narodnosocialistične frakcije v berlinskem občinskem svetu je bil prideljen višjemu županu dr. Sahmu kot komisar za posebno porabo.

Slučaj je tem bolj pikanten, ker je ta državni poslanec Ulitzka, čeravno poljske krvi, začasa plebiscita v šleziji obrnil svojemu narodu ter postal vodja nemških nacionalistov v plebiscitni borbi proti svojim lastnim krvnim bratom. Ko je namreč državni poslanec zapuščal zborovalno dvorano, se mu je približala skupina oboroženih mladencev. Eden med njimi je uderil poslanca s težkim, s svincom obloženim kolom preko glave, da se je zgrudil ves s krvjo oblit na tla. Centrum je takoj na to brzjavno protestiral pri predsedniku republike Hindenburgu proti tako barbarskim metodam, češ, »da je bil nekdanji vodja nemških nacionalistov v plebiscitnem boju v šleziji od uniformiranih hitlerjancev javno napaden, ozmerian in težko pretepen in da prosijo od predsednika zaščite«.

Ko so prelata Ulitzkega peljali v bolnišnico, so zdivjani hitlerjevci nadaljevali demonstracije proti njemu, ga obmetavali z grobimi psovkami in ga z besedami »Pojdi nazaj na Poljsko, kjer si doma« sramotili. Dogodek je bil edinstven v tukašnjih političnih analih. Med Poljaki pa je vzbudil nemalo zadoščenja, ker tako hitlerjevci plačujejo narodne izdajalce.

Brezovka se vrača

Dresden, 14. marca. AA. Državni komisar na Saksoskem je dovolil uvedbo telesne kazni v saksoskih šolah, čeprav šolski zakon to prepoveduje.

Zadnji dnevi vpisovanja na ljublj. univerzi

Do 16. t. m. mora biti plačanih 30 Din za bolniški fond (lahko po položnici). Do 20. pa se mora izvršiti osebni vpis in plačati taksa 100 Din, ki se kot kolek prilipi na osebni izkaz. Ostala šolnina pa mora biti vplačana do 15. maja.

Notranja kriza v Avstriji

Viharno ozračje

Dunaj, 14. marca. 14. Notranje politični položaj se je še bolj poostрил. Ni bilo moč doseči sporazuma med vladnimi strankami ter med velenemško in socialno demokratično opozicijo radi jutrišnjega seje narodnega sveta. Vlada je za zopetni sestanek narodnega sveta stavila predpogoji, da pristane opozicija na razširjene pravice podpredsednika, s katerimi naj se naredbenim potom izpremeniti zvezni svet v deželno in stanovsko zbornico.

V nižjeavstrijskem deželnem zboru je bila viharna seja. Narodnosocialistični poslanec Leopold je razkril preteče vojne nevarnosti. Trdil je, da je pripravljenih 10.000 Madjarov, da pridejo v Heimwehrovskih uniformah v Avstrijo, da je Jugoslavija poklicala pod orožje 40.000 mož in da Čehoslovaki pripravljajo četne v Vratislavi. Nadaljeval je: V Rimu so izplačali Starhembergovemu Heimwehru en milijon šilingov, da bi delal proti priključitvi k Nemčiji. Heimwehr bo na Dunaju priložnosti začela izdati za ta denar tri nove liste. Heimwehr se je v

Rimu proti reverzu za izvršitev propagande obvezala za novo državno idejo; rasko madjarska Avstrija. V trenutku, ko bo prikorakalo 10.000 Madjarov v Dunajsko Novo mesto, bodo Jugoslavlani vdrla na Štajersko, Čehi pa bodo prekorčili severno mejo Avstrije. Nadaljnje besede govornika pa so utonile v velikem hrupu.

Socialnodemokratični govornik namestnik deželnega glavarja Helmer je potem ostro napadel vlado in izjavil, da se bodo delavci z vsemi sredstvi, ki so na razpolago, branili proti temu, da bi jih spravili zopet v stari suženjski jarem. Krščanski socialni deželni glavar in bivši zvezni kancler dr. Buresch je zahteval prilagoditev na novi čas. Z enim glasom večina socialnih demokratov in narodnih socialistov je bil potem sprejet socialnodemokratični predlog, s katerim zahteva deželni zbor, da se takoj obnovi ustavno stanje v narodnem svetu. Krščanski socialni predlog zaupnice za vlado dr. Dollfusa pa je bil odklonjen.

Posledice Hitlerjeve zmage ob Baltiku

Poljska obrača hrbet Madjarom in išče MA

„Naj bo konec madjarske komedije“

Varšava, 14. marca. 14. Zelo ugledna poljska revija „Nasza przyszlosc“, idejni organ poljskih konservativnih krogov, ki so do sedaj trdovratno branili idejo tesnega sodelovanja med Poljsko in Madjarsko, objavlja v svoji zadnji številki načelen članek, napisan od glavnega urednika grofa Janca Bobrznyskega, ki je izval ogromno senzacijo v varšavskih in inozemskih političnih krogih, predvsem zaradi tega, ker zastopa revija mnenje onih krogov, na katere se naslanja sedanji režim na Poljskem.

Grof Bobrznyski v tem članku zelo ostro napada madjarsko-germanofilsko politiko in obtožuje je Madjare, da so do sedaj vedno izigrali svoje prijateljstvo napram Poljski, da so poljskemu narodu trosili pesek v oči, računajoč na naivno navdušenje Poljske, ki izhaja iz tradicionalnega poljsko-madjarskega prijateljstva. Te komedije mora biti enkrat za vselej konec. Madjarska se nahaja v nemškem revizionističnem taboru in se pripravlja na vojno, ki bo bolj nevarna za poljske zapadne meje, kakor pa za Slovaško, kajti v slučaju nove vojne bo Madjare pregazila Mala antanta, med-

tem ko bo teža vse nemške ofenzive naperjena proti poljskemu Pomorju, poljski Sleziji in Velikopoljski.

Grof Bobrznyski v imenu krogov, ki jih revija zastopa, iskreno pozdravlja pakt Male antante in roli poljsko vlado, da naj Mali antanti posveti vso svojo iskreno pozornost. Poljska mora stopiti z Malo antanto in kar najtesnejše zveze, ker tako zahtevajo njeni življenjski interesi.

Grof Bobrznyski se peča nadalje v svojem članku z zamisljivo velike gospodarske zveze med državami, ki ležijo med Baltičkim morjem in Jadranom. Razgovarjal se je sam osebno z madjarskimi in bolgarskimi politiki, ter jim predložil svoj načrt in jih zaprosil za njihovo mnenje. Od obeh strani je dobil kategoričen odklonilni odgovor. Celo taki ljudje, ki so stari le izraziti prijatelji Poljske, so mu priznali, da polagajo tako Madjari kakor Bolgari vse svoje nade v nemško revizionistično politiko. Pisatelj poziva ves poljski narod, naj se zato resno in za vselej otrese vseh iluzij glede Madjarov in naj se čim tesneje oklene prijateljev Male antante.

Od Severnega do Sredozemskega morja

Italija podpira „Anschluss“

Pariz, 14. marca. 14. Rimski dopisnik „Tempsa“ objavlja v svojem listu zelo značilna in zanimiva razmotrivanja o zbliznanju med fašistično Italijo in Hitlerjevo Nemčijo in se vprašuje, če bo Italija manj nasprotna zdinjenju med Nemčijo in Avstrijo, če bi to zahteval Hitler, kot pa je bila svoje dni, marca 1931, ko je stal na čelu nemške vlade dr. Brüning. On opisuje, kako je v Rimu slovil v stik z najrazličnejšimi političnimi krogi, ki prihajajo do zaključka, da bi bil Mussolini pripravljen, da

trenotno preveč pijani od fašistične mistike

in bi utegnili čisto italijanske državne interese zapostaviti, samo če bi videli in čutili, da s tem pridobiva na poletu fašistična ideja po vsem svetu. Sicer pa je v Avstriji že vse pripravljeno za prihod Hitlerjevega pokreta. Italijanom je silno všeč zamisel, da bi fašizem in Hitlerizem, idejno brat in sestra, bila v neposrednem neprekinjenem stiku preko Alp od severnega do sredozemskega morja.

žrtuje na oltar ljubezni do Hitlerja

tudi življenjske interese Italije, ki bi bili ogroženi v slučaju „Anschlusa“. Nemčija in Avstrija bi se zdinili brez šundra in brez kakšnega nadaljnjega pojasnila, a Italija bi prevzela nalogo, da brani v zboru velesil, predvsem proti Franciji in Angliji to združitve. Italija da bi opravila „Anschluss“ posebno s poudarkom, da je pakt Male antante nujnost zdinjenja ustvaril in da Avstrija in Nemčija za izživljanje Male antante nista drugače odgovora, kot pa da se iz dveh držav zlijeva v eno politično enoto.

On je zapazil tudi, da so italijanski politični krogi

Razorožitvena konferenca v popolni zagati

Francija zahteva, da se Nemčija ne sme oborožiti - Omahovanje g. MacDonalda

London, 14. marca. 14. Dopisnik „Daily Herald“ poroča iz Zeneve, da je dobil informacije iz prvega vira, zlasti pa informacije o pogajanjih med Boncourjem in MacDonaldom. Po svojih zadnjih informativnih razgovorih s predstavniki raznih držav in delegacij se je do temelja izpremenilo dosedanje stališče MacDonalda, ki ni samo proti takemu zvanemu premirju v oboroževanju, ampak tudi proti vsaki odločitvi konferencie, ker bi Nemčija v enem in drugem slučaju odgovorila s ponovnim oboroževanjem. MacDonald meni, da naj bi Francija privolila v redukcijo svojih vojnih sil tudi brez posebnih političnih garancij.

Boncour je bil zaradi tega nastopa angleškega prvega ministra nekoliko nezadovoljen ter je odločno zavrnil njegov predlog, posebno pa še radi tega, ker se skuša zvaliti odgovornost za neuspeh razorožitvene konferencie na Francijo. Zahteval je, da se smatra kot krivca za ta neuspeh Nemčijo in Italijo. Na vsak način bo Francija zahtevala absolutne garancije, da Nemčija v nobenem slučaju, pa niti v slučaju neuspeha omenjene konferencie, ne bo smela izvršiti ponovne oborožitve. V tej smeri zahteva Francija predvsem sistem mednarodne kontrole za pobijanje nemškega tajnega oboroževanja.

Zeneva, 14. marca. 14. Iz krogov francoske delegacije se čuje, da bo Francija smatrala priznanje enakopravnosti Nemčije, ki je bilo izvršeno z deklaracijo Francije in Anglije 12. decembra 1932, za neveljavno, ker nemška vlada noče sedaj priznati francoske zahteve po varnosti. V zvezi s tem je Paul Boncour predložil MacDonaldu, da bi bila Francija pripravljena pristopiti k minimalnemu porazumu, če se izpolnijo naslednji štirje pogoji:

1. Da ta sporazum podpisajo vse države.
2. Da se doseže sporazum tudi v pomorski razorožitvi med velesilami.
3. Da se osnuje stalni nadzorovalni odbor.
4. Da se v Nemčiji s posebno klavzulo prepreči oboroževanje.

Gdanski konflikt poravnat

Zeneva, 14. marca. 14. Preteklo noč so prišle iz Varšave nove instrukcije, nakar se je v načelu poravnalo med poljskim zun. ministrom Beckom in nemškim predsednikom z Gdanskem dr. Ziehmom

sporno vprašanje o Westerplatte. V smislu dogovora med obema vodilnima državnikoma je poljski zunanji minister Beck še prej, preden je povzel besedo poročevalec, angleški zunanji minister Simon, stavil senatnemu predsedniku iz Gdanskega dr. Ziehm vprašanje: Ali more senat svobodnega mesta Gdanskega jamčiti, da so bile ukrenjene zadostne odredbe, da se prepreči vsako motenje poljskih pravic na polotoku Westerplatte v gdanskem pristanišču? Senatni predsednik Ziehm je odgovoril, da sicer ne vidi nobenega vzroka, zakaj se je stavilo nanj to vprašanje, da pa se niti trenutek ne pomislija, da ne bi na to vprašanje odgovoril pritrdilno. Na to besedo je potem izjavil poljski zunanji minister, da z ozirom na izjavo senatnega predsednika sporoča, da je njegova vlada takoj odredila, da se poljska straža na Westerplatte zniža na normalno stanje, da poljska vlada ni nikdar nameravala spreminiti s svojimi odredbami pravnega položaja na Westerplatte in da poljska vlada odredbe, ki ne odgovarja veljavnim določbam, nikakor ne smatra za preednjeni slučaj.

Madj. zunanji minister v Rimu

Rim, 14. marca. 14. Kakor doznavamo, bo madjarski zunanji minister iz Zeneve odpotoval v Rim, kamor bo dospel v četrtek zvečer. Sprejel ga bo Mussolini. Namerava pa se tudi avdijskega pri papežu.

Napelost med Rusijo in Anglijo

London, 14. marca. 14. Zaradi aretacije uradnikov Metropolitan Wickers Limited so pogajanja med Anglijo in Rusijo postala zelo napeta. To nerazpoloženje je tem večje, ker angleškemu poslaniku ni uspelo zvesti od ruskega komisarja za zunanje zadeve za vzrok nenadnih aretacij. Izvršenih je bilo še več aretacij in so agentje GPU spravili pod stroho šest Angležev in 25 Rusov.

Moskva, 14. marca. 14. Uradno potrjujejo, da so bili po zaščitni izpuščenju angleški državljani na svobodo, vendar pa so morali dati garancijo, da ne bodo zapustili Moskve. Izpuščenih je bilo pet angleških državljanov.

Iz Narodne skupščine

Debata o proračunu

Belgrad, 14. marca. 1. Na snočnji seji narodne skupščine, ki je trajala do ene ponoči, so govorili po poslancu Pavliću še sledeči poslanci: Milan Čuković, dr. Vošnjak, ki je kritiziral postopanje vlade in govoril obširno o ekspozeju finančnega ministra ter se dotaknil tudi padea dinarja. Dr. Vošnjak je izjavil, da je razlog za padanje dinarja nekateri visoki stabiliziranci, svobodnem izvozu dinarja, ne sodobni trgovinski politiki in neugodni plačilni bilanci in podobno. Ob koncu je dr. Vošnjak izjavil, da bo v načelu glasoval s svojimi tovariši proti predloženemu proračunu. On in njegovi tovariši pa bodo glasovali za proračun vrhovne državne uprave, za proračun zunanjega ministrstva in za proračun mornariškega in vojnega ministrstva.

Za dr. Vošnjakom je govoril dr. Vlada Stanišić, ki se je obširno bavil z raznimi punkcijami.

Kot zadnji je govoril dr. Milovan Krba, ki se je bavil s punkcijami.

Današnja seja narodne skupščine se je pričela ob pol 9. Udeležil se je tudi predsednik vlade z nekaterimi ministri.

Najprej je bila prečitana interpelacija dr. Metikoša na prometa ministra o nezakonito porabljenem bolniškem in pokojniškem fondu v znesku 20 milijonov Din od strani rečne plovbe.

Nato so takoj prešli na nadaljevanje proračunske debate. Prvi je govoril dr. Metikoš, ki je predložil svoje ločeno mnenje o proračunskem predlogu ter kritiziral vladno postopanje, ker je vlada šele sedaj spravila pred narodno skupščino novi državni proračun. Vzrok temu zavlačevanju so tudi razne punkcije. Dr. Metikoš se je v nadaljnjem svojem govoru bavil z raznimi deklaracijami. Nato je prešel na vprašanje korupcije in naštevaj razne vile, ki so zrasle po Dalmaciji, Belgradu in v Zagrebu in ki so bile zgrajene od denarja, ki so ga spravili v žep ljudje, kateri so imeli opravka z reparacijami in podobno. Zato je potrebno, da se preišče, odkod so dobili ti ljudje tako ogromno premoženje, odkod jim ta denar. Njihovo premoženje naj se konfiscira in porabi za brezposelne. Kazen za take ljudi naj bi bila robija in vešala. Obstoja tudi vprašanje brezposelnosti, saj je pri nas vsa skupaj 150.000 nezaposlenih delavcev in to predvsem delavcev pri gozdarskih podjetjih. Dr. Metikoš je zato predlagal, da naj bi ministrstvo za gozdove in rudnike prisililo podjetja, ki imajo z državo dolgoročne pogodbe, da takoj nadaljujejo s prekinjenim delom ali pa naj se te pogodbe razveljavijo. Tudi se ne plačujejo dolgovi. Samo prometno ministrstvo dolguje ministrstvu za gozdove in rude 550 milijonov dinarjev za premost, zaradi česar mora stradati 18.000 državnih rudarjev, ki ne dobivajo pravočasno svojega zaslužka. Nadalje dolguje ministrstvo za socialno politiko ministrstvu za gozdove in rudnike za razne cevi 50 milijonov dinarjev. In sedaj prihaja vlada še s predlogom, da se zemljinarja zveša za polnih 150 milijonov Din in meče na ramena našega osirotelega kmetja še nova bremena, ko kmet ne more niti prodati svojih pridevkov. Zaradi tega bo dr. Metikoš glasoval proti proračunu.

Za njim je govoril dr. Stefan Čirić v imenu kluba JRKD. Zanimal je napade predgovornika ter je prazna lužnja. Kaj če verja, ki je edino jamstvo čuvstva, a um b njej nič neteje, če ni z njo celo v nasprotju? Tako tva modern človek v temi; ne ve, ne odkod, ne kam; ne ve, kaj hoče življenje, kaj svet; ne ve, čemu vse hrepenenje in teženje: živi, a ne ve, čemu živi. (Dr. A. Ušeničnik v „Času“.)

Jasno je, da manjka modernemu človeku nekake pravice, ki ni odvisen od časa in časovnih prilik, pravice, ki ni nikoli modern v tem pomenu, da bi bil zavisen od časa, in je vprav radi tega vedno modern; ker je za vse čase; ki ne pripada izključno samo eni dobi in zato v nobeno ne propade. To je edino pravico božji, vtisnjen vsakemu človeku in zato vsaki dobi v naravnem pravu. Ta božji pravice ni nikoli razdvojen, ampak je enoten, ker je od enovitosti božjega mišljenja in delovanja ali — bolje rečeno — ker je odsvit božjega bistva.

To enovitost človek mnogokrat zavrača in zato ta razdvojenost, disharmonija; radi tega to bolešno tavanje, ta vedna gonja med obema ekstremoma — in posledica tega grozovita utrujenost, onemoglost in hrepenenje po miru. In ta onemoglost, ta nemir in nič drugega kot hrepenenje po trajnem miru — vsaj indirektno — v Niem, ki je stanovit, nespremenljiv, večni.

Razdvojenost modernega človeka

Moderni človek! Vedimo, da moderni ni absolutno nikak pravec, niti ni kakšna kvalifikacija, ampak neko splošno dejstvo!

„Ti si pa res modern!“ To se pravi: Ti živiš v XX. stoletju, živiš v prvi polovici tega stoletja. Je to dejstvo popolnoma neodvisno od tebe. Kaj moreš ti za to, da nisi bil rojen pred kakimi 100 leti ali šele okoli 2000? To dejstvo je samo na sebi popolnoma indiferentno.

„Misliš, govoriš, delaš moderno.“ To bi se reklo: misliš, govoriš, delaš kot večina sedaj živčih ljudi. S tem pa še nisi duhoviti, prebrisan, nikakor še s tem prav ne misliš, govoriš ali delaš, ne, to je lahko samo na sebi neumno, neresnično, goljufivo kot le kaj. „Moderni“ samo na sebi ne pove ne ja ne ne, niti dobro niti zlo, niti pametno niti neumno. Ko bi vsaj nekateri frazasti ljudje to uvideli!

Nočemo pa s tem reči, da nima moderni človek (v smislu večine današnjih ljudi) nikakih pozitivnih strani. So pač zrcalo današnjih dni, oziroma dajejo današnjemu času neizbrisen pečat. Kajti človek tvori čas, nikakor pa ne čas človeka. Vse presegačoji karakteristični znak modernega človeka je brez dvoma razdvojenost v njegovem mišljenju in delovanju.

Moderni človek zavrača avtoriteto, najsi bo to Bog, starši ali država. Ne mara postave, ki bi ga vezala, resnici drzno gleda v oči in jo ne skratko po svoje prikoji. Pri vsem tem se navdušuje za senzacije, za prevrate, ploska psevdovtoriteta. In nekaj izrazov „naprednost“, „nazađnjaštvo“, „svoboda“ itd. sujejo na svoje neprijetelje, kot da bi imelo to še vse večje učinke kot končialni anatemi.

Moderni človek ljubi specialnosti, zateka se v narocje „vsevedne“ orientalistične filozofije, z nestrpnim pričakovanjem se vseh k nogam Sibilinim, ki mu kliče duhove ali mu tolmači karte, zvezde in drugo.

Moderni človek kultivira telo, mišice, krepi roke, uri noge; kultivira raso, da, postavlja celo enačbo med pojmi Bog — narod — Eros. S tem pa rušira svoje telo e prenapetostjo, a pretiranim sportom, ga moralno odmažuje in vodi s svojim egoizmom narod v smrt. Zakaj je tako enostranski? Če se ponaša z vsestranskim udejstvovanjem, naj pomisli tudi, da človek ni samo iz telesa...

Moderni človek išče povsod novotarije, samo to, kar se nikoli ni bilo. Toda že star je rek: Pod solncem ni nič novega. Zato najde pri svojem iskanju novotarij končno zopet staro, primitivno dobo kulture.

Neka prečudna tragika tiči v usodi modernega človeka. Toliko dela, toliko vneme, toliko žrtve — a konec vsega je v najboljšem slučaju — samoprevara. Vana se moderni človek, da je dosegel, brez česar živeti ni mogoče, harmonijo med umom in srcem, med spoznanjem in hotenjem, med resničnostjo in ideali, med vedo in vero. V tej samoprevari umira, a prvi bh večnosti mu bo odkril vse groze velike samoprevare. Kaj je pač krivo te tragične usode? Ali preveliko zaupanje sam vase, ali samoljubje, prevzetje duha, napuh? Zdi se vendar, da je krivo vse zmote prevzetje duha. Moderna veda je ošabna: mnogo ve, a tega noče vedeti, da je še mnogo več, česar ne ve. Zato zanikuje, česar ne ve. Vsi titanski napori, da bi rešila, brez česar človeštvo živeti ne more — npravnost, etikó, so zaman. Sestav za sestavo postavljamo moderni človek, a sestav za sestavo ruši bežni čas... Če pa spozna in prizna, da brez tega živeti ne more, pravi, da je to postulat arca, ki ga je treba verovati, a ga obrazložiti ni mogoče. Tako oni vero drzno zanikujejo, vera drugih na

opozarjal skupščino na razne punktacije. Za zemljinarjo izjavlja, da bi se morala staviti z dnevnega reda. Glasoval bo za proračun.

Tretji je govoril Vasilije Trbić, ki se je podrobno bavil s pesameznimi deklaracijami.

Za Trbićem je govoril Gjura Leušić. V političnem delu svojega govora se je obširno bavil z raznimi deklaracijami. Izjavil je, da bo glasoval proti predlogu.

S tem je bila dopoldanska seja zaključena in se je nadaljevala ob 1 popoldne.

Popoldnanska seja

Prvi je govoril poslanec Karlo Gajšek, ki je uvodoma izjavil, da je prišel s svojimi tovariši v narodno skupščino z velikim optimizmom. Bavil se je z raznimi punkcijami.

Za njim je govoril dr. Slavko Sećerov, ki je uvodoma brnil svoje ločeno mnenje, ki ga je predložil narodni skupščini s svojimi tovariši. Obširno se je bavil s finančno politiko, se dotaknil raznih deklaracij in naprosil narodno skupščino, da pri razpravi o proračunu v podrobnostih glasuje proti postavki zemljinarje.

Nato je govoril dr. Kešeljčević. Govornik se je bavil z raznimi punkcijami ter izjavil, da je s temi punkcijami prišel prvi na dan dr. Marinković v Nišu.

Za dr. Kešeljčevićem je govoril dr. Bačić, ki je napadal pesamezne postavke proračuna in se peal obširno z različnimi deklaracijami. Glasoval bo proti proračunu.

Naslednji govornik je bil Mita Dimitrijević, ki je obširno razpravljaj o zunanji politiki in o vprašanju razorožitve ter izjavil, da je ta ideja propadla, zlasti še po Hitlerjevi žnagi v Nemčiji. Obširno se je nato bavil z revizionističnimi težnjami. Revizija pomeni v skrajni konsekvenci stare meje, kjer so Madjari bili vedno v manjšini. Polemiziral je z govorom grofa Bethlena v Berlinu ter izjavil, da, kakor predstavlja Madjarska nasip proti prodiranju Slovanov, tako mi nismo voljni dopustiti, da bi bila Madjarska most za prodiranje Germanov na vzhod. Baš nasprotno, smatrali smo, da se Madjarska z nami skupaj bori proti temu. Poslanec Dimitrijević se čudi, da Italija podpira take revizionistične težnje, kajti če je že govor o reviziji, imamo tudi mi pravico zahtevati revizijo naših meja v Istri. Nato je govornik prešel na notranje politične razmere in ugotovil, da se normalizacija političnih razmer in pomirjenje duhov ne more doseči s punkcijami in deklaracijami o federaciji. Z novim zakonom o banovinah je treba usvariti pravice in resnične samoupravne enote in sploh bi bilo potrebno še nekaj poskušati, česar do sedaj še nismo, to pa je, časopisu dati popolno svobodo in pustiti narod, da gre na popolnoma svobodne volitve. S temi besedami je poslanec Dimitrijević končal svoj govor. Glasoval bo za proračun.

Nato je govoril poslanec dr. Zivan Lukić, ki je kritiziral dosedanje delovanje vlade, ki ni enotna. Protestiral je proti punkcijam in na koncu izjavil, da bo glasoval proti predlogu.

Nato je bila seja prekinjena in se bo nadaljevala ob pol 9 najprej ter bo trajala do 4 jutraj.